HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכהנים אומרים. כדכתיב לעיל וגבזו הכהנים בני לוי ולא פירש על (ה) מי הם נגזיזים: **ולא היו צריכים לומר ונכפר להם הדם.** כלומר ונכפר דכתיב בקרבן ולמ"ד לעיל מועלו ומעלו קאי אימיה אף זה בכלל ממילה מילתא בחבירו נפשה היא שרוח הקודש ביישר את ישראל ע"י משה רבינו לכפרתן כן ונכפר להם הדם: **גמ'** עגלה בת שנתה היא ואם עברה שנתה פסולה דכל מקום שנאמר בתורה עגל סתם בן שנה הוא דליף(ו) מועגל וכבש (ז) בן שנה: פרה מדומה מין שיעור לשנותיה: **מוס פוסל בה.** דכתיב בפרה מדומה אין בה מום (במדבר יט): **בה.** מיעוט: **אלא מעתה.** דכל היכא דכתיב בה מיעוטא הוא ולא גמרינן מיניה בקל וחומר: **לא יהו אחר עבודות פוסלות.** בפרה להא עול בלבד כתיב בה(ח) אלא דגמר לה בק"ו מעגלה דכתיב (דברים כא) אשר לא עובד בה כל עבודות במשמע ומי בה מיעוטא לא גמר מיניה: **אלמה אמר רב יהודה הניח.** על פרה עודה של שקין מגודה של שקין פסולה ומע"ג דלאו עול הוא ובעלייה לחודיה מיפסלא דכתיב בפרה במלאכת עול הממורה בה אשר לא עלה בעלייה לחודה ומפילו אלא משכה: **ובעגלה עד שממשך.** שמטלטל המשך מעט דבעגלה כתיב בה אשר לא משכה(ט). ולקמן פריך היכן דאחר עבודות בפרה לא כתיבי ומעגלה ילפינן מאחי מיפסל בעלייה לחודה דאחר משאי שאינו עול ממש. מ"מ שמע מינה דגמר פרה מעגלה בק"ו בשאר עבודות ומע"ג דכתיב בה מיעוטא: **אחני פרה דילפינן עול עול.** וכיון דגזירה הוא מופנה היא הוא ליה כמאן דכתיב בגופה ומיעוטא דבה דייק ליה לדרשא אחריתא כדלקמן: **עגלה נמי תיפי עול עול מפרה.** למוס: **למעוטי קדשים דלא פסלה בהו עבודה.** מהקרבה אבל פרה לא ממעטא דלמתיא מג"ש: **מי ליכא דפסלי בהו שניים.** והרי פסח וחטאת דכתיב בהו בני שנתן וכי מיעטריך בה למעוטינהו מפסול עבודה להכי מיעטריך דאי לא מעטינהו הוו גמרי בקל וחומר מעגלה: **שנעבדה בהן עבודה** גרסי': **עבודת איסור.** כגון בשחט לו כלאים בשור וחמור: **עבודת איסור נמי מהאי קרא נפקא.** דכיון דתרי קראי כתיבי על כרחין חד מיייתו לעבודת איסור: **עול.** גבי פרה תניא: **שאר עבודות פוסלות בה.** דכתיב(י) אשר לא עול בה עובד בה: **ואם נפשך לומר.** ואם יש לך להשיב על ק"ו זה לא ולמד בג"ש נאמר כאן עול כו': **מאי אם נפשך לומר.** מאי הוה לך למיפרך דשבקה תנא לגמרינן מיניה בגזירה שוה: **נאמר כאן כו'.** והאי עול יתירא הוא להא בכלל שאר עבודות הוא: **וממקום שבאת.** תנא קמני לה אלא מיוצאין קא מפרש ואזיל גמרא דקא מותיב לרב יהודה דאמר לעיל שאר משאות פוסל בפרה בעלייה בעלמא והא כיון דשאר משאי שאינו עול כתיב בפרה לא כתיב ומעגלה יליף לה בגזירה שוה וממקום שבאת מסס יש לך ללמד נמי דמה עגלה על שממשוך אף פרה בשאר משאות דילפינן מעגלה עד שממשוך: **ת"ל אשר לא עלה עליה עול מ"מ.** דריש ליה בלא עול מדלא כתיב אשר לא עלה עול עליה ומו הדר כתיב עול לדרשא כדדרשינן ואזיל: **ת"ל כו' אלא בשעת עבודה.** ואפילו הניחו עליה להקל משא מידו ולא למשוך: **אלא בשעת עבודה.** כלומר שעבודה זו לעורך היא אבל מקראי בעלמא שהניח שק עליה ולא להוליכו אלא מקראי ואותיב לא מפסלה: **משיבא עול.** לפסול בעגלה: **שאינו עושה פירות.** עגלה בת שנתה לא ילדה: **ממקום שאין עושה פירות.** נחל איתן קשה: **אלא הניחוה.** שהרגוהו: איתן

ל א ב מיי' פ"ע מהל' רוצח הלכה ג סמג עשין סח:
לא ג מיי' פ"ל מהל' פרה אדומה הלכה ג סמג עשין לב לג:
לב ד מיי' שם הלכה ז:
לג ה מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ב:
לד ו ז ח מיי' פ"ל מהל' פרה אדומה הלכה ז:
לה ט מיי' פ"ל מהל' איסורי מזבח הלכ' ז:
לו י כ מיי' פ"ל מהל' פרה אדומה הלכ' ז:
לז ל מ נ מיי' פ"י מהל' רוצח הלכה ג:

(ה) יומא נו., כ) ע"ז כג., ג) [ר"ה ט.], וש"נ], ד) [ר"ה י.], ה) [במדבר יט], ו) [דברים כח], ז) [דברים כח],

תורה אור השלם

1. בַּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִבַּפֶּר לָהֶם הַדָּם: דברים כא ח
2. וְהָיְתָה הָעִיר הַקְּרֵבָה אֶל הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְעֹל:
דברים כא ג
3. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל:
במדבר יט ב
4. עִוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר אוֹ חָרוּץ אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַייָ וְאִשֶּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַייָ:
ויקרא כב כב
5. וּמִיָּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֵלֶּה כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם:
ויקרא כב כה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה והכהנים ובו' עד מה הס: (ו) ד"ה עגלה וכו' וכבש בני שנה:

מוסף רש"י

עודה של שקין. שקין הרבה ויקנין קסורין ניתר, פסולה. דכתיב אשר לא עלה עליה, בהעלאה בעלמא, ובעגלה. עגלה ערופה אינה נפסלת בהעלאת עול, עד שתמשוך. דכתיב בעגלה אשר לא משכה בעול, ליענין אחריות עולה, עין שטוויין בו שקין (ע"ז כג.).

אוהכהנים (ו) אומרים [1]כפר לעמך ישראל אשר פדית [ה'] ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל לא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם [2]אלא רוח הקודש מבשרתן אימתי שתעשו ככה הדם מתכפר להם: **גמ'** ויהא מום פוסל בעגלה מקל וחומר ומה פרה [3]שאין השנים פוסלות בה [4]מום פוסל בה עגלה [5]ששנים פוסלות בה אינו דין שיהא מום פוסל בה שאני התם דאמר קרא אשר אין בה מום בה מום פוסל ואין מום פוסל בעגלה אלא מעתה לא יהו שאר עבודות פוסלות בה אלמה א"ר יהודה אמר רב [6]הניח עליה עודה של שקין פסולה ובעגלה עד שתמשוך שאני פרה [7]דילפינן [2]עול [3]עול מעגלה עגלה נמי תיתי עול עול מפרה הא מיעט רחמנא בה בעגלה נמי כתיב בה ההוא מיבעי ליה למעוטי קדשים [8]דלא פסלה בהו עבודה סלקא דעתך אמינא ליתי בק"ו מעגלה ומה עגלה שאין מום פוסל בה עבודה פוסלת בה קדשים [9]שמום פוסלת בהן אינו דין שעבודה פוסלת בהן איכא למיפרך מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה אטו קדשים מי ליכא דפסלי בהו שנים כי איצטריך קרא להנך קדשים דפסלה בהו שנים וקדשים דלא פסלה בהו עבודה מהכא נפקא מהתם נפקא [4]עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה לה' אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבודה איצטריך סד"א ה"מ היכא דעבר בהן עבודת היתר אבל עבודת איסור אימא ליתסרו צריכא והא נמי מהכא נפקא [5]ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבודה איצטריך ס"ד אמינא הני מילי היכא דעבר בהן כשהן חולין אבל עבד בהן כשהן קדשים אימא ליתסרו צריכא גופא אמר רב יהודה אמר רב הניח עליה עודה של שקין פסולה ובעגלה עד שתמשוך מיתיבי עול אין לי אלא עול שאר עבודות מנין אמרת ק"ו ומה עגלה שאין מום פוסל בה שאר עבודות פוסלות בה פרה שמום פוסל בה אינו דין ששאר עבודות פוסלין בה ואם נפשך לומר נאמר כאן עול ונאמר להלן עול מה להלן שאר עבודות פוסלות בה אף כאן שאר עבודות פוסלות מאי אם נפשך לומר וכי תימא איכא למיפרך מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה אי נמי קדשים יוכיחו שמום פוסל בהן ואין עבודה פוסלת בהן נאמר כאן עול ונאמר להלן עול מה להלן שאר עבודות אף כאן שאר עבודות וממקום שבאתה מה להלן עד שתמשוך אף כאן עד שתמשוך תנאי היא דאיכא דמייתי לה מעגלה איכא דמייתי לה מגופה דפרה דתניא עול אין לי אלא עול שאר עבודות מנין ת"ל עול [6]עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה אם כן מה ת"ל עול שאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה ואימא אשר לא עלה עליה כלל עול פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט עול אין מידי אחרינא לא אשר רבויא הוא ותניא נמי גבי עגלה כי האי גוונא עול אין לי אלא שאר עבודות מנין ת"ל אשר לא עובד בה [7]מ"מ א"כ מה ת"ל עול [8]עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה שאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה ואימא לא אשר רבויא הוא א"ר אבהו בעי מיניה מר' יוחנן משיכת עול בכמה א"ל כמלא עול איבעיא להו לארכו או לרחבו אמר להו ההוא מרבנן ור' יעקב שמיה לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן [9]משיכת עול לרחבו טפח ולימא טפח הא קמ"ל שיעורא דעול טפח הוי למאי נפקא מינה למקח וממכר א"ר יוחנן בן שאול מפני מה אמרה תורה הביא עגלה בנחל אמר הקב"ה יבא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות מאי פירות אילימא פריה ורביה אלא מעתה אזקן ואסרים ה"ג דלא ערפינן אלא מצות: ומורידין אותה אל נחל איתן איתן כמשמעו קשה: תנו רבנן מנין [10]לאיתן שהוא קשה שנאמר